

Il-Banda u l-Komunità Mellieħija

Jikteb Philip Borg

President Onor. tal-Għaqda Filantropika
Talent Mosti u tas-Socjetà
Dun Filippu Borgia (Birkirkara)

L-eżistenza u l-ħidma ta' banda f'kull belt jew raħal hija biċċa mill-ħajja u l-istorja tal-post.

Hija dejjem waħda min-nieċ ewlenin fil-monument sħiħ tal-kwadru soċjali kollu. Aktarx li fl-imghoddi aktar mil-lum, il-każin kien it-tokk fejn jiltaqgħu n-nies jirrakuntaw u jiddiskutu, jitgħallmu u jibnu ħbiberiji kbar. U jekk snin twal ilu l-każin kien il-benniena tad-dilettanti, maz-żmien kiber għal arena ta' ħidma professjonali, għalkemm il-bieraħ u llum, is-sens ta' volontarjat huwa l-pern ta' kollox.

Għal ħafna familji, il-banda u l-każin kienu u jibqgħu tifkira ħajja tan-nanniet jew bużnanniet li isimhom u laqamhom jibqgħu marbutin b'għożża kbira mad-dirigenti u l-membri għal generazzjonijiet sħaħ. Kull pass li tmidd il-banda sena wara sena, u kull anniversarju li jtifkakar, huma wkoll waqtiet għall-familji tal-membri u ammiraturi kif ukoll għall-qraba ta' dawk li ħallewna meta għalihom il-banda u l-każin kienu t-tieni dar tagħhom. In-nisga b'saħħitha bejn il-banda u l-familji tal-lokal hija tali li ħafna mill-familji tal-lum jafu jsibu għeruqhom fil-istorja tal-banda jew f'xi opra li żzejjen il-każin.

Il-każin tal-banda u ta' għaqdjet oħra ewlenin, kien u għadu s'issa l-mekka ta' ħafna qclub generużi li b'edekazzjoni u passjoni kbira jagħtu ħin u ħilithom "għall-gieħ u gloriya tal-patrana tagħna" – kif sikwit tismagħhom itennu! Ma jistennewx ħlas għax l-għaxxa tagħhom jaraw xogħolhom jitgawda l-iktar fil-jiem tal-festa. Aktarx li minbarra t-tagħlim tal-mużika – li hi l-qofol tal-banda – fil-każini jew fl-imħażen tagħhom kienu u għadhom ukoll jitgħallmu u jitharrgu f'ħafna snajja', kollha marbutin mal-armor u t-tiżjin tal-post u t-triqat madwaru.

Il-Mellieħa, raħal u belt

Il-Mellieħa kibret mas-snin minn raħal qadim, aktarx rurali, għal belt minħabba d-daqs tal-

popolazzjoni u l-importanza turistika u kummerċjali tagħha. Mhux għax imdawra bis-swar jew għax xi Gran Mastru kellu grazzja magħha jew kellu xi ħajra partikulari li tissejjaħ għalih! Huma n-nies li jagħmlu raħal u belt. Huma l-Mellieħin infushom u eluf oħra – Maltin u barranin - li żdiedu u komplew kabbru r-raħal il-qadim f'komunità relattivament kosmopolitana. Naħseb li fil-Mellieħa hawn l-ikbar konċentrazzjoni ta' residenti barranin, l-aktar Ingliżi. Kull sena fil-festa nifhem iktar kemm addattaw irwieħhom mad-drawwiet Mellieħin, l-iktar fejn jidhlu l-baned. Biex thossu dan bizzejjed żjara fil-każin tal-Banda Imperial.

Waqt li tifraħ tara din l-emanċipazzjoni multi-kulturali, ta' min jgħid li l-herqa għall-progress u t-tigdid, kif ukoll il-kilba għall-flus m'għandhom qatt iħassru u jtellfu l-preggi endemici ta' poplu ħawtiel bi snajja' kbar.

L-istorja tal-għaqdjet u tal-baned hi ħolqa fin-nisga tal-epoki kronologiċi li sawru l-aħħar seklu u nofs fl-istorja tal-Mellieħa. Fiha nnifisha din in-nisga tfisser ħafna mill-bidliet soċjali li seħħew jew żviluppaw mas-snin fid-djar tal-mijiet ta' familji u lil hinn minnhom. Aspett tipiku u b'saħħtu hija r-rabta tal-banda mal-ħajja reliġjuża tal-poplu u ma' dak li emmen. Dak li emmnu missirijietna u dak li writna aħna mingħandhom, kif żviluppajnieh, kif saħħaħnieh jew kif tajnieh sura tal-lum iktar milli tal-bieraħ. Fl-imghoddi, illum u sakemm jibqa' s-sens kreattiv fil-bniedem, il-ħidma tal-banda u kif titwettaq, tirrifletti l-istil tal-ħajja f'dak jew f'dan iż-żmien.

Mil-lenti antropologiċa u dik soċjologiċa, kollox juri li hemm rabta qawwija bejn il-banda u l-ħajja fil-belt jew raħal. Jinhassu influwenzi reċiproċi, il-waħda tagħgen, iżżid u torqom lill-oħra. Nasal ngħid li f'ħafna waqtiet qishom mera ta' xulxin. Mhux biss fid-drawwiet u fl-istil tal-ħajja, iżda wkoll fil-livell tal-għajxien tal-familji u fl-istil tal-ħajja. Is-sehem tal-Banda Imperial fil-festa kull sena jixhed

l-iżvilupp tad-drawwiet kif ukoll l-istil tal-ħajja tal-komunità lokali. Il-biża' tiegħi hi biss jekk il-ħsieb kummerċjali jithalla jikber iżżejjed u joħnoq jew imewwet dak li sal-bieraħ kien espressjoni spontanja tal-poplu fil-mod kif jixtieq jiċcelebra!

Il-volontarjat

Il-ħidma tal-banda kienet dejjem essenzjalment volontarja. Mas-snin iddahhal l-element tal-ħlasijiet għal servizzi ta' kull xorta, inkluż it-tmexxija tal-bottegin li llum iktar jissejjaħ ristoranti. Hawnhekk ukoll jinħassu l-iżviluppi soċjali u ekonomiċi fil-pajjiż fejn bosta kienu u għad jeħtieġilhom dħul addizzjonali ma' dak li jaqilgħu bix-xogħol ewlieni tagħhom. Izda kieku kellek tizen u tgħodd kollox, ma tista' toħlom b'ebda ħlas biżżejjed għall-ħafna xogħol volontarju li jitwettaq tul is-sena kollha – ħafna minnu mmirat li jkun hemm fondi biex jithallsu dawk li jagħtu servizz! L-istess jgħodd għall-Banda Imperial li, flimkien mal-banda l-oħra, mal-grupp tal-armar u dak tan-nar, kull sena jsebbħu l-festa bl-arti mużikali kif ukoll b'tizjin sabiħ u ħdim tan-nar tal-art u tal-ajru.

Irridu nqisu dawn il-fatturi kollha kull sena kif ukoll meta niġu biex infakkru xi anniversarji. Iktar u iktar meta minbarra l-baned, tul is-snin ikunu twieldu u trawmu sew bosta għaqdiet oħra.

Fi rħula jew bliet bħall-Mellieħa, fejn hemm iktar minn banda waħda marbutin mal-patrana titulari, xi drabi dik li ħafna jixtiequ li tkun kompetizzjoni ġenwina tista' tisfuma f'pika li ma thallix il-moħħ jaħdem kif jixraq. Nazzarda ngħid ukoll li l-kelma 'partitarji' mhix deskrizzjoni għal kollox f'postha tal-mijiet jew eluf li jammiraw lill-banda, wisq inqas meta flok ngħidu jammirawha u jsostnuha, nużaw il-frazi 'izommu magħha'.

Hija ħasra li għal xi mħuħ żgħar, li tammira waħda tisser li ma taħmilx lill-oħra! B'xorti tajba dan ma jinħassx wisq fil-Mellieħa li ma laħqitx iddakkret mill-piki bla sens f'irħula qodma oħra. Dan grazzi għal diriġenti għaqdin li dejjem kellna u nawguraw li dejjem jibqa' jkollna!

Kompetizzjoni?

Minkejja dan, irridu nammettu li ħafna mill-iżvilupp u t-kabbir tal-baned kien frott tal-kompetizzjoni li kabbret il-ħeġġa fost generazzjonijiet shaħ. Għad li din ukoll hija parti essenzjali mill-iżvilupp soċjali tul is-snin, hija ħasra li xi waqtiet tiddegenera għal livelli li ma jagħmlux gieħ lid-dinjità tal-ħsieb uman. Huwa għajb meta jibdedw jintużaw superlattivi li jesageraw kull ħidma li titwettaq... l-aqwa, l-ogħla, l-ikbar, l-itwal, l-ifjen... u estremi oħrajn. Biex ma nsemmux ukoll l-użu tal-agġettivi bombastiċi u eżorbitanti

bħal 'meraviljuża', 'spettakolari', 'monumentali' u oħrajn. Bosta drabi kliem bħal dan mhux għajr tilqima għall-pika bla sens, pika li tnaqqas sew mill-ħeġġa ġusta, l-aktar fil-jiem tal-festa. Kliem bħal dan jaf iġieġhel lin-nies jiskru aktar mill-ħafna birer!

Lill-banda Imperial dejjem habbejtha u kompli jħabbibni magħha l-ex-president Joe Bartolo. Jien nemmen li f'kull banda, f'kull każin, f'kull soċjetà hemm nies ta' għaqal kbir. Nies li mhux biss jaqdu dmirhom b'responsabbiltà shaħa fil-karigi li jokkupaw, imma dejjem jaraw kif ifittxu f'kollox sens ta' kooperazzjoni. L-istess kif f'irħula oħrajn jifirxu iktar il-komunikazzjoni bejn il-banda jew soċjetà mal-bqija tal-poplu fil-belt jew raħal. Mhux biss rivisti jew annwali b'kitbiet u tagħrif siewi, izda wkoll ir-radrijiet tal-komunità. Hawn ukoll tinħass il-qawwa tal-volontarjat b'nies ferm dedikati li jwasslu kull xorta ta' tagħrif siewi kif ukoll mużika għall-gosti tal-ħafna.

Illum li kibret it-teknologija, meta l-każin m'għadux dak li kien snin twal ilu – it-tokk fejn kulhadd kien iħobb iqatta' siegħa, jara, jidher u jisma' – uħud fost l-aktar baned stabbiliti, daħlu għal dawn il-mezzi moderni b'ruħhom u ġisimhom. L-istess nistgħu ngħidu għall-ħidma kbira mwettqa minn qtajjiet ta' żgħażaġh li minn qaddishom idahħlu aktar energija u sens ta' tiġdid u dinamizmu.

Il-bieraħ u llum

B'ebda mod ma jitwarrab jew jintesa l-valur storiku uniku li ngabar tul mijiet jew għexieren ta' snin. Dak jibqa' l-wirt għani li jfakkar l-essenza tat-twelid tal-banda jew tas-soċjetà. Kulma jsir illum, fil-forom avvanzati kollha ta' żmienna, għandu jirrispetta dak il-wirt uniku. Anzi għandu jużah u jesponih b'aktar ħeġġa biex dak li hemm imħares fl-arkivji-teżori jkun dejjem aktar magħruf u apprezzat. Kull folja għandha storja unika li ma nsibuha mkien iktar. Kull strument qadim għandu valur daqs kull apparat teknologiku ta' żmienna – wieħed ifakkar mnejn tlaqna u l-ieħor juri fejn wasalna!

In-nisġa storika tagħmel il-pezza soċjali u kulturali. Il-baned tagħna, l-għaqdiet impenjati bħas-Soċjetà Filarmonika Imperial, huma fihom infushom meded shaħ minn dawn il-pezez li jifirxu quddiemna llum ħjiel ċar tal-evoluzzjoni ta' kif għexu, kif ferħu u kif bkew ta' qabilna.

Hasra jekk inħallu l-pika għamja tnessina dan il-wirt. Għajb jekk il-ġdid jarmi u jiknes il-qadim. Tajjeb li jkun hemm tiġdid, tajjeb li nimxu maż-żminijiet... izda qatt u qatt m'għandna narmu l-kobor ta' kulma sar qabilna! Inkunu qed naqtgħu l-holoq tal-katina tal-Istorja tagħna stess! Inkunu qed ninqatgħu min-nisel tagħna stess...